

Innerstaden 2:1 Mårtenstorget

Fornlämning RAÄ Lund 73:1

Lunds kommun, Skåne län

Arkeologisk schaktningsövervakning 2016

Krister Kàm Tayanin

Titel: Innerstaden 2:1 Mårtenstorget
Författare: Krister Kàm Tayanin
Kulturmiljörapport: 2018:41

Omslagsbild: Översiktsvy över schaktningsarbetena utanför Saluhallen.
Upphovsrätt: Där inget annat är angivet, enligt Creative Commons licens CC BY

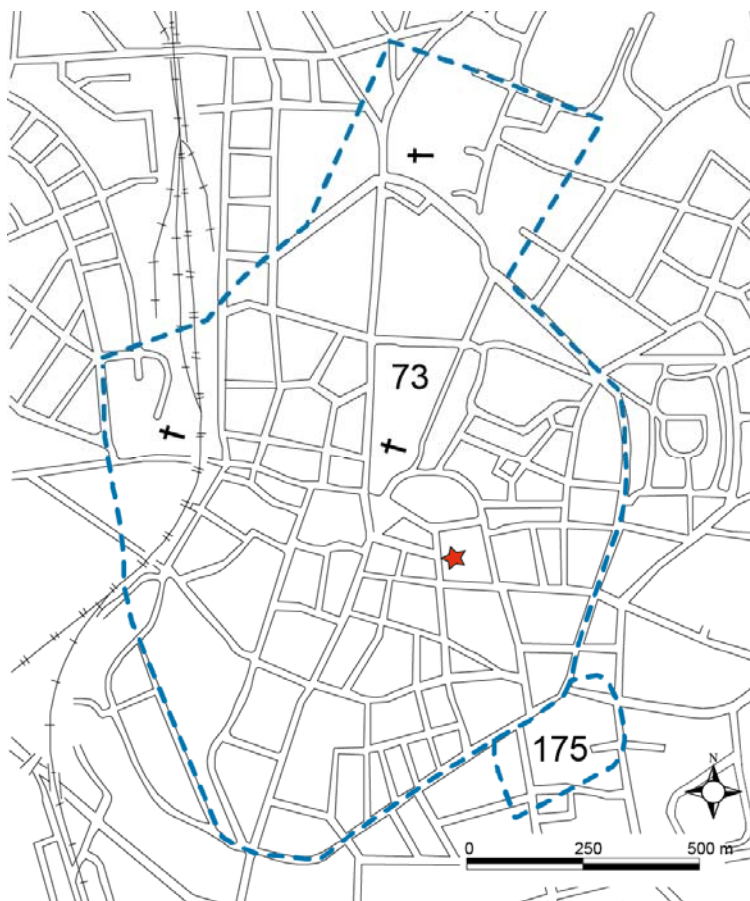
Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	4
Fornlämningsmiljö	4
Tidigare arkeologiska iakttagelser	7
Genomförande och resultat	8
Schakt A	8
Schakt B	9
Schakt C	9
Schakt D och E	9
Schakt F.....	10
Schakt G	10
Schakt H	10
Administrativa och tekniska uppgifter	11
Referenser	12
Bilagor.....	12
<i>Bilaga 1. Planritningar.....</i>	<i>13</i>
<i>Schaktplan över hela undersökningsområdet</i>	<i>13</i>
<i>Kontextbeskrivning till Schakt A.....</i>	<i>14</i>
<i>Kontextbeskrivning till schakt C</i>	<i>14</i>
<i>Kontextbeskrivning till schakt F.....</i>	<i>14</i>
<i>Schakt B.</i>	<i>15</i>
<i>Plan över stolpar.....</i>	<i>16</i>
<i>Schakt G och H.</i>	<i>18</i>
<i>Bilaga 2. Sektionsritningar</i>	<i>19</i>
<i>Schakt B västra sektion 2.</i>	<i>19</i>
<i>Schakt B sektion 3.</i>	<i>20</i>
<i>Schakt G sektion 4 och 5.....</i>	<i>22</i>
<i>Schakt E Norra sektion 6.</i>	<i>23</i>

Sammanfattning

I samband med markingrepp vid omgestaltning av trottoar och gata utanför Saluhallens östra sida samt Mårtenstorgets sydvästra hörn, utförde Kulturen en arkeologisk schaktningsövervakning enligt Länsstyrelsen beslut (lst.dnr. 431-25640-2016, Kulturens projektnr 61000-492). Undersökningsområdet låg centralt inom Lunds medeltida stad (RAÄ Lund 73:1).

Vid schaktningsövervakningen dokumenterades en tidigare nivå av gatan med en grov datering kring 1800 – 1900-tal, flertalet utjämningslager, odlingslager, två enklare stenläggningar och två syllstensrader som kan ha varit resterna efter två byggnader, sex stolpar från en möjlig träbroläggning, brandlager med raseringsmassor och resterna av ett möjligt lergolv. Keramikskärvor av typen yngre rödgods och enstaka skärvor av östersjökeramik påträffades. Dock framkom östersjökeramiken i omrörda odlingslager som även innehöll yngre rödgods keramik.

Figur 1. Lunds medeltida stad, fornlämnings RAÄ Lund 73:1, med platsen för undersökningen markerad med en röd stjärna.

Inledning

I anknäring till omgestaltning av trottoar och gata utanför Saluhallens östra sida samt Mårtenstorgets sydvästra hörn, genomförde Kulturen en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsen beslut (Lst.dnr: 431- 25640-2016, Kulturens projektnr. 61000-492). Totalt schaktades ca 934 m² och 339 m³ bort. Undersökningsområdet var centralt beläget inom Lunds medeltida stadsvallar där tidigare undersökningar visat på ett rikt arkeologiskt källmaterial (RAÄ Lund 73:1).

Fornlämningsmiljö

Området har ursprungligen utgjorts av en relativt flack sluttning åt sydöst. I den östra delen har det funnits en naturlig vattensamling med ett tillflöde från norr, förmodligen en bäck, med en sträckning som ungefär motsvarande den nuvarande Kiliansgatan. Utflödet har löpt snett över torget ner mot nuvarande Bankgatans södra sträckning (Johansson Hervén 2001 s 7).

Under 1000-talets början togs området i anspråk för bebyggelse, vilket lämningar efter ett hus i resvirke indikerar. Möjligtvis kan huset ha ingått i en gård vars gårdsområde kan ha omfattat större delar av Kv Döbeln och Mårtenstorget och avgränsats i öster och sydöst av den förmodade bäcken och vattenhålet (Johansson Hervén 2001 s 7). Området har under 1100-, 1200- och 1300-talet varit kontinuerligt bebott, vilket framgår av det fyndmaterial som framkommit bestående av fynd från hushållet, såsom keramik och hantverk av horn och ben. Några lämningar efter byggnader från denna period har inte påträffats beroende på att sådana lämningar troligtvis har utplånats av senare tiders omstrukturering av området. Sannolikt kan det rört sig om en större gårdsenhet med hantverksinslag (Johansson Hervén 2001 s 8).

I slutet av 1200-talet eller i början av 1300-talet genomgår området en större förändring. I den västra delen uppförs möjligen två samtida stenhus, varav det ena har bevarats till våra dagar, det så kallade Krognoshuset. I den östra delen omvandlas det tidigare vattenansamlingen till en damm, vars funktion kan ha varit fiskodling och fördämning för kvarndrift. Under 1300-talet uppträder den världsliga högfrälsesläkten Krognos i de skriftliga källorna som innehavare av området. Eventuellt är det de som köper upp stadsgården, om den inte tidigare ingick i släktens ägor, och representanter från släkten kan ha bebott stadsgården, såsom ärkedjaken Jens Stigsen gjorde vid 1300-talets mitt. Det är under denna tid som stadsgården får en ståndsmässig arkitektur, möjligen i samband med släkten Krognos inflytande över den i väster angränsande sockenkyrkan Sankt Botulf. Det bör för sin tid ha varit en av de mest manifesta stadsgårdarna i såväl byggnadernas arkitektur som omfång (Andrén 1984 s 80; Andersson 1974 s 378ff; Carelli 2003 s 77-107; Johansson Hervén 2001 s 8f, 46f, 84).

Figur 2. Detalj ur Hogenbergs kopparstick från 1580-talet, dammen är markerad med en röd pil (bild hämtad ur Johansson Hervén 2001 s 54).

Under senmedeltiden hade området en fortsatt funktion som stadsgård för släkten Krognos. Två tomter norr om Krognosgården kom via donation i domkyrkans och domkapitlets ägor. I de östra delarna började dammen slamma igen och marken användes förmodligen som hage för kreatur och trädgård. Om det är den nämnda dammen som är

avbildad på Hogenbergs kopparstick från 1580-talet, så synes den fortfarande ha varit öppen och den närliggande marken vara odlad (Johansson Hervén 2001 s 9f).

I början av 1600-talet övertas ägandet av borgare, och under 1600-talet bedrivs garveriverksamhet inom gårdens byggnader. Tomten omnämns som "Garvaregården". De två norra tomterna försvinner under loppet av 1600-talet. Området övertogs av rådmannen och ridfogden Fredrik Westhoff som använde det som hage. Dammen på Garvaregården var i det närmaste igenslammad. Möjligen användes gården endast för garveriverksamhet, dess trädgårdsodlingar och näringar tycks vara ur drift (Johansson Hervén 2001 s 10, 48).

År 1691 samlades alla tomterna i området till en enhet av Erasmus Sackenschöld, professor vid stadens universitet. Hela kvarteret bildade en stor stadsgård, med Mårtenstorget och kv Döbeln. De följande två ägarna Thomas Ihre och Johan Jacob Döbelius von Döbeln tillhörde även de stadens ledande sociala skikt. Det var någon av dessa tre som anlade kanalerna i de centrala delarna av tomten, vilka omnämns år 1740. Kanalerna bildade en rektangel och omslöt en ö, på vilken det funnits en hage eller trädgård. Av de samtida beskrivningarna framgår det att kanalerna användes som karpdammar. Det norra stenhuset ifrån den tid då frälseläkten Krognos innehaft stadsgården revs. Det södra stenhuset, Krognoshuset, införlivas i en gård bestående av en mangårdsbyggnad och två flankerande ekonomibyggnader som uppvisade likheter med samtida skånska allmogegårdar. Gårdens hushåll synes ha haft en inriktning på självhushåll. Senast år 1784 har gården fått den ovan beskrivna utformningen, då den avbildas på Espmans karta. De tre längorna står sedan kvar till år 1915, då de rivs för att ge plats för Köttbesiktningsbyrån. Gården kom att under 1800-talet att söderut gränsa till Mårtenstorget (Bevaringskommittén 1983 s 22f; Johansson Hervén 2001 s 11).

Mårtenstorget lades ut under loppet av 1840-talet, på en yta som hade donerats till staden av färgfabrikören Jöns Petter Borg, med en början i söder utmed Östra Mårtensgatan. Torgmarken vidgades norrut via tomtuppköp, för att senast vid 1850-talets mitt ha fått nuvarande utbredning. Torget kom även långt fram i tiden att kallas för Oxtorget (Bevaringskommittén 1983 s 22; Johansson Hervén 2001 s 37). Mårtenstorget har sedan dess behållit sin funktion som salu- och handelsplats i staden, om än med en ändrad karaktär och inriktning på varorna under tidens lopp (Karlsson 2002). Östra Mårtensgatan, som även berördes av förundersökningen, har avgränsat ovanstående skildrade område emot söder. Det finns arkeologiska belägg som visar på att Östra Mårtensgatan är av tidig medeltida ursprung (Gardelin 2007, 2008). Under medeltiden löpte den fram till den östra porten i stadsvallen och vidare österut i landskapet mot bland annat Stora Råby och Dalby, en sträckning som den kom att ha även efter reformationen år 1536 och fram till idag.

Tidigare arkeologiska iakttagelser

I området har en hel del arkeologiska iakttagelser gjorts, och ett urval av dessa beskrivs nedan.

År 1915 utfördes en grundgrävning inför uppförandet av Köttbesiktningsbyrån, där grundmurar till ett större stenhus framkom. Det var förmodligen lämningar efter ett stenhus som ingått i frälsesläkten Krognos gårdskomplex under hög- och senmedeltid samt efterreformatorisk tid. Därtill påträffades ett garverikar som sannolikt hör samman med "Garvaregården" från 1600-talet (Johansson Hervén 2001 s 10, 49f).

År 1951 genomfördes en grävning för kopplingsbrunnar, bland annat en ca 1,00-2,00 m från Krognoshusets sydvästra hörn. Dokumentationen visar att moränen påträffades vid ett djup av 1,80 m, och däröver fanns ett fyllnadslager som var ca 1,00 m tjockt och som benämns kulturgyttja. En brunn påträffades vid ett djup av 1,50 m, vilken var rund i formen och stenskodd med natursten. Den fortsatte österut utanför schaktbegränsningen (Kulturens LA-arkiv).

År 1957 utfördes en grävning för transformator/nätstation i östra delen av Mårtenstorget. Under torgbeläggningen av gatsten framkom ett mindre lerlager, ett ca 1,00 m tjockt lager benämnt gyttja på ritningen samt en mindre nedgrävning i moränen, i efterhand tolkad som en ränna. Dessutom påträffades en större nedgrävning i moränen, vilket skulle kunna tolkas vara den damm som framkom vid en arkeologisk slutundersökning inför utbyggnaden av en nätstation år 1997 (Johansson Hervén 2001; Kulturens LA-arkiv).

År 1959 grävdes en VA-kulvert längs Mårtenstorgets norra sida österut till Kiliansgatan. Dokumentationen består av ett antal fotografier, tidningsartiklar och en lista över inköpta fynd ifrån grävstyrkan, från vilka det går det att utläsa att träkonstruktioner framkom tillsammans med en nord-sydligt löpande husgrund av natursten. I den nordvästra delen av torget påträffades en stensättning, som kan varit en broläggning och vid Krognoshuset en skiftesverksbrunn. Brunnen var fylld med gödsel och i den påträffades keramik av typen svartgods. Övriga påträffade fynd var bland annat en kvarnsten, hästsko, sländtrissa, spelkula, ring och metkrok (Kulturens LA-arkiv; Lundberg 2001 s 95).

År 1997 skulle Lunds Energi AB göra en utbyggnad av befintlig nätstation under Mårtenstorgets nordöstra delar, och därför utfördes en arkeologisk undersökning inom det berörda området. Lämningar efter bebyggelse från tidigt 1000-talet framkom. Utförd makrofossilanalys visade på att det sannolikt förekommit hagar eller odlingslotter inom den tidigmedeltida tomt. Från 1100-1200-talet påträffades spår efter hushåll och restprodukter från ben- och hornhantverk. Runt år 1300 fick området en manifest bebyggelse, vilken kan knytas till högfrälsesläkten Krognos. I början av 1600-talet omvandlades bebyggelsen till en inriktning på garveriverksamhet. Under 1700-talet omvandlades området till en stadsgård, med hage, trädgård och karpdammar (Johansson Hervén 2001 s 24-37).

År 1997-1998 utfördes en arkeologisk förundersökning. Sammanlagt grävdes 12 st schakt. I den sydvästra delen framkom lämningar efter en byggnad med en osäker datering, och i torgets nordvästra del framkom en ansamling av större sten på 1,00 m djup, tolkade som en broläggning. Därtill påträffades två nedgrävningar, vilka tolkades som avfallsgropar, varav den ena kunde dateras till 1400-talet, och en sentida mur. I den nordöstra delen framkom en ursprunglig markyta, var det grävts en ränna som skars av en yngre ränna med Östersjökeramik i fyllningen. I den östra delen av torget drogs ett 53,00 m långt schakt i nordsydlig riktning, vilket uppvisade en enhetlig kulturlagerbild inom hela sträckningen. Överst gatsten följt av sättsand, därunder och ner till schaktbotten på 0,90 m framkom grå nedbruten kulturjord (Lundberg 2001 s 88 ff).

År 1998 schaktades det för att åtgärda akut avloppsstopp norr om Krognoshuset. Det framkom sentida återfyllningar i rörgravar och en oljetank, samt en tidigmodern grundmur. I schaktbotten framkom en brunn, med skoning av skiftesverk. En del av grundmuren till Krognoshuset frilades, uppbyggd av natursten från moränleran 1,80 m under dagens marknivå till cirka 0,40 m under densamma (Johansson Hervén 2001 s 87f).

År 2013 genomfördes en schaktningsövervakning för fjärrvärme i den nordöstra delen av kv Mårtenstorget. Ett 30 m långt schakt grävdes i en östvästlig riktning. Det framkom kulturlager i den södra schaktväggen, och i den västra schaktväggen dokumenterades två odlingslager. Även i den östra delen av schaktet framkom på ett djup av 1,10 m ett kulturlager, som tolkades som ett medeltida odlingslager (Guldåker 2018).

År 2016 genomförde Kulturen en schaktningsövervakning på Mårtenstorget varvid Mårtenstorgets första bruksfas från 1840-talet framkom. Även resterna efter ett trögolv dokumenterades, förslagsvis från en byggnad från en av Garvaregårdens byggnader som fanns på plats under 1600-talet (Wallin 2016 s11).

Genomförande och resultat

Inför omgestaltningen av trottoaren och gatan utanför saluhallens östra sida avlägsnades smågatsten och makadam ner till en nivå på ca 0,30 m, därefter kom 8 schakt, benämnda schakt A – H, i varierande storlek och djup att grävas. Totalt schaktades ca 934 m² och 339 m³ bort. Undersökningsområdet var mycket stört av tidigare grävda VA- och fjärrvärmeschakt. För schaktplan se bilaga 1.

Schakt A

Schakt A kom att grävas i områdets södra ände och löpte i östvästlig orientering. I schaktet dokumenterades en tidigare stenlagd gatunivå bestående av storgatsten (kontext 32) samt ett bärlager (kontext 15) på ett djup av 0,50 m. Den tidigare stenlagda gatunivån kom att påträffas även i schakt B och har förmodligen haft ungefär samma utsträckning som dagens gata och bedöms vara från 1800-1900-talet. Se bilaga 1 för schaktplan och kontextbeskrivning.

Schakt B

Schakt B kom att vara det djupaste och arkeologiskt sett mest givande schaktet i undersökningen. I den östra halvan av schaktet framkom endast fyllnadsmassor från tidigare VA-schakt. Men i den västra halvan av schaktet framkom den tidigare stenlagda gatunivån (kontext 32) så även ett bärlager till stenläggningen (kontext 1) som förmodligen är samma kulturlager som kontext 15. Även lämningar till en möjlig byggnad bestående av en syllstensrad (kontext 13) samt en enklare stenläggning (kontext 20) med tillhörande sättlager (kontext 2) framkom. På en lägre nivå påträffades en syllstensrad där en sten försvann i schaktningen, men efterlämnade ett avtryck (kontext 14), i samma nivå som syllstensrad 14 framkom även en hårdgjord golvyta bestående av tegelfragment och småsten (kontext 4). En tidigare schaktningen gjorde så att det inte gick att avgöra om stensyll 14 och golv 4 hade kontakt. Men då de låg i samma höjd skulle de möjligtvis kunna vara del av samma konstruktion. Ett utjämningslager (kontext 5) påträffades över en träkonstruktion bestående av sex stycken stående trästolpar (kontext 7-12) som i sin tur satt nerkörda i moränleran (kontext 6) som framkom på ca 1,60 m djup. Trästolparna (7-12) kan ha utgjort basen till en träbroläggning eller träplattform. Se bilaga 1 för schaktplan, ritningar på träpålarna och bilaga 2 för sektionsritningar.

Schakt C

Schakt C var ett ca 0,50 m djupt fiberschakt som löpte längs med undersökningsområdets östra kant i nord-sydlig riktning. I schaktet dokumenterades ett utjämningslager/sättlager (kontext 17) som möjligtvis kan vara samma lager som kontext 15 och 33. En lerfläck som kan vara resterna efter ett lergolv (kontext 16) framkom under kontext 17. Ett gråsvart odlingslager med skärvor av yngre rödgods och svartgods dokumenterades (kontext 19), samt ett kompakt lager som tolkats till en hårdgjord yta (kontext 18). Se bilaga 1 för schaktplan och kontextbeskrivning.

Schakt D och E

Två kabelschakt grävdes benämnda som schakt D och E. Schakt D var beläget över ett fjärrvärmeschakt och uppvisade inget av arkeologiskt intresse. Schakt E var till större delen också grävt över ett fjärrvärmeschakt och stor del av det som påträffades var återfyllnadsmassor i form av sand. I schaktets norra ände framkom den tidigare gatunivån (kontext 32) samt ett bärlager till stenläggningen (kontext 33) som förmodligen är samma lager som kontext 15. Då schaktet var smalt och att det strilade ner grus och sand gick det inte att avgöra lagerföljden under 0,60 m djup. Se bilaga 1 för schaktplan och bilaga 2 för sektionsritningar.

Schakt F

Schakt F grävdes i undersökningsområdets norra del precis utanför Krognoshuset, området var mycket stört av sentida schakt. På ca 0,80 m djup påträffades ett tidigmodernt utfyllnadslager. Se bilaga 1 för schaktplan och kontextbeskrivning.

Schakt G

Schaktet var ett mindre dräneringsschakt som kopplades ihop med en trädplanteringsgrop, schakt H. Trots schaktets ringa storlek framkom ett spetsigt stolphål (kontext 30), ett utjämningslager/äldre markhorisont (kontext 24 och 29), ett lergolv (kontext 28) och ett brandlager (kontext 27). Då det rör sig om ett så pass litet schakt framkom vissa kontexter som är svårtolkade, så som kontext 25, som skulle kunna vara resterna efter sättsand till en stensatt golvyta. Se bilaga 1 för schaktplan och bilaga 2 för sektionsritningar.

Schakt H

På Mårtenstorgets sydvästra hörn grävdes en trädgrop som benämndes schakt H. I schaktet framkom raseringsmassor i ett brandlager med inslag av storstenstegel och medeltida munk och nunne taktegel (kontext 22), Ännu ett raseringslager med tecken på brand (kontext 21) framkom som kan vara en del utav tidigare nämnda brandlager (kontext 22). En äldre markhorisont med avfall från ben och hornhantverk påträffades (kontext 23). Vid kontroll med markundersökningskäpp framkom det att kulturlagerna var mer än 1,00 m djupa samt att det fanns två tydliga kolhorisonter. Se bilaga 1 för schaktplan och kontextbeskrivning.

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens beslut, dnr	431-25640-2016	Fornlämning nr/art	RAÄ 73:1
Socken/stad	Lund	Kulturens projektnr	61000-492
Landskap	Skåne	Län	Skåne
Kommun	Lund	Trakt/kvarter/fastighet	Kv Innerstaden 2:1 Mårtenstorget
Typ av exploatering	Ombyggnad av torg/gata		
Uppdragsgivare	Lunds Kommun		
Typ av undersökning	Arkeologisk undersökning		
Ansvarig institution	Kulturen		
Fältarbetsledare	Krister Kåm Tayanin		
Övrig personal	Johan Wallin, Ivan Balic		
Fältarbetstid	20/4-2017 — 28/6-2017		
Fälttid			
Arkeolog	22 h		
Maskin	-		
Undersökningens omfattning			
Yta	934 m ²		
Kubik	339 m ³		
Schaktmeter	-		
Fyndmaterial (förvaring m.m.)	KM 95435. Fynden förvaras efter fyndfördelning på Kulturens magasin Diabasen		
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen		
Ritningar, dokumentation	7 st A3 ritfilm: 6 sektionsritningar skala 1:20, 3 planritning skala 1:100/Digitala inmättningsfiler i Kulturens stads-GIS		
Foto	19 digitala fotografier		
Analyser	-		
Övriga upplysningar	-		

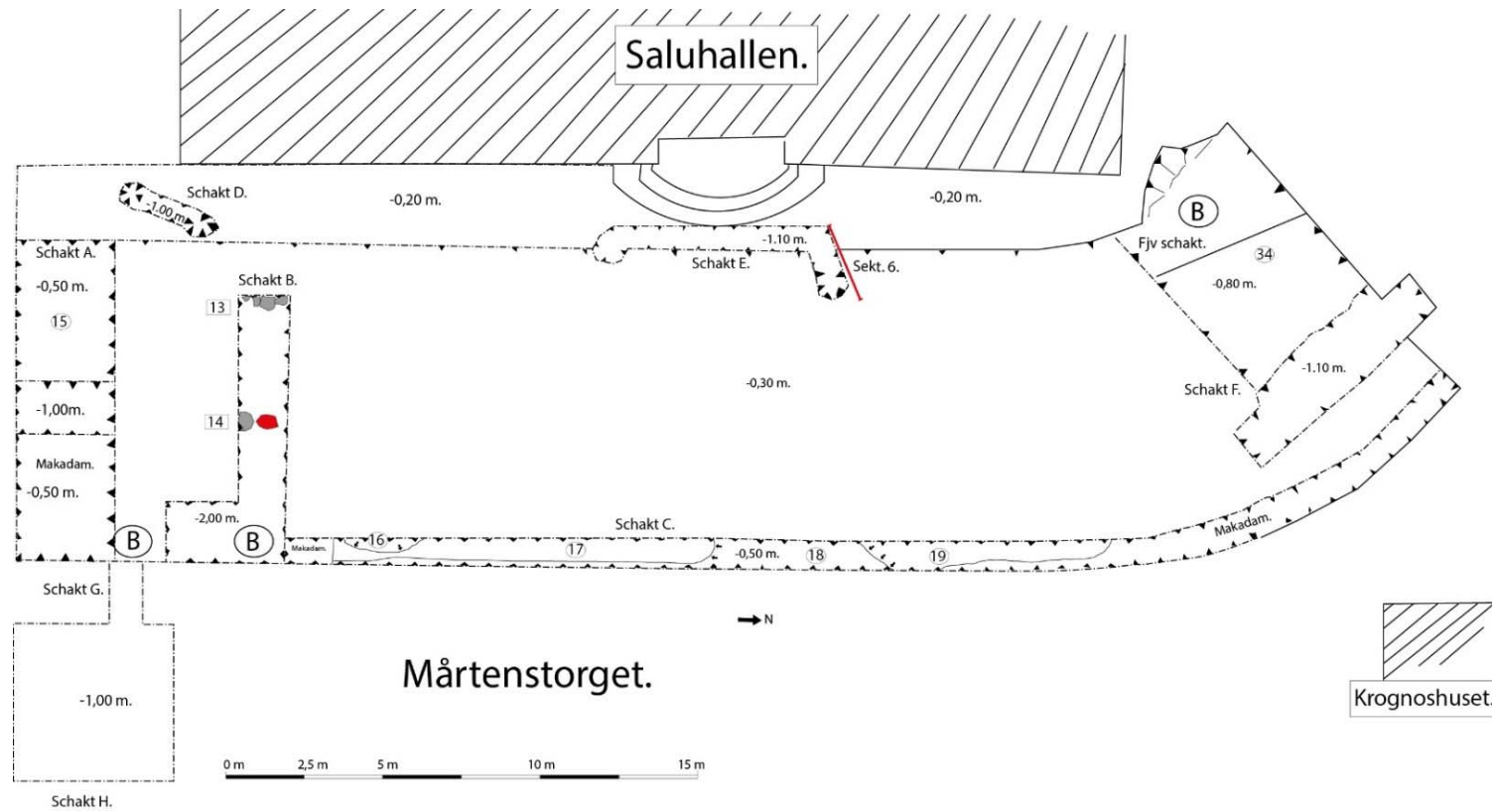
Referenser

- Andersson, I. 1974. Skånes historia. Senmedeltiden. Stockholm.
- Andrén, A. 1984. Lund. Tomtindelning – ägostruktur – sockenbildning. Medeltidsstaden 56. RAÄ & SHM Rapport. Göteborg.
- Bevaringskommittén. 1983. Lunds stadskärna. Bevaringsprogram, Krafts rote. Lund.
- Carelli, Peter 2003. Krapperup och det feodala landskapet. Borgen, bygden och den medeltida bebyggelseutvecklingen i en nordvästskånsk socken. Nyhamnsläge.
- Gardelin, G. 2007. Dalbyvägen, Östra Mårtensgatan, Östra Vallgatan i Lund. Arkeologisk förundersökning 2006. Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 232. Lund.
- Gardelin, G. 2008. Östra Mårtensgatan, Lund. Arkeologisk förundersökning 2007. Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 315. Lund.
- Guldåker, A. 2018. Fjärrvärme mm i Lunds kommun, Skåne. Arkeologiska förundersökningar 2012-2013. Kulturmiljörapporter 2018:2. Lund.
- Johansson Hervén, C. 2001. Mårtenstorget i Lund. Arkeologisk undersökning 1997. En kulturhistorisk redogörelse. Arkeologiska rapporter från Lund, nr 21. Lund.
- Karlsson, B. 2002. Mårtenstorget i våra hjärtan. Lund.
- Lundberg, A. 2001. Schaktövervakningen på Mårtenstorget. Mårtenstorget i Lund. Arkeologisk undersökning 1997. En kulturhistorisk redogörelse. (Johansson Hervén, C.). Arkeologiska rapporter från Lund, nr 21. Lund.
- Wallin, J. 2016. Innerstaden 1:2 Mårtenstorget, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne Arkeologisk förundersökning 2015. Kulturmiljörapport 2016:3.

Bilagor

1. Planritningar
2. Sektionsritningar
3. Fyndlista

Planritningar

Schaktplan över hela undersökningsområdet

B i en cirkel symboliserar moderna gatubrunnar, sektion 6 är markerad med en röd linje. I schakt B förekommer ett stenlyft i stensyll 14 som är rödmarkerad. Se nästa sida för kontextbeskrivning till schakt A, C och F.

Kontextbeskrivning till Schakt A

Kontext 15. Brungrå kompakt, grovkornig, torr, halvfet, grusig lera. Med stort inslag av småsten och knytnävsstora stenar, fragment av handslaget rött tegel, enstaka fragment av äldre fönsterglas, djurben, enstaka slagg. Fynd av sentida glasflaska, rödgods samt ett järnrör. Kulturlagret består av blandade massor som lagts ut som bärlager och utjämning för den sentida gatunivån (kontext 32). Kulturlagret påträffades under stora delar av undersökningsytan och kom i andra schakt att benämnas kontext 1, 17, 18, 33 och 34.

Kontextbeskrivning till schakt C

Kontext 16. Beige, kompakt, fet, finkornig och torr lera med inslag av enstaka träkolsfragment. Möjligtvis rör det sig om resterna av ett lergolv.

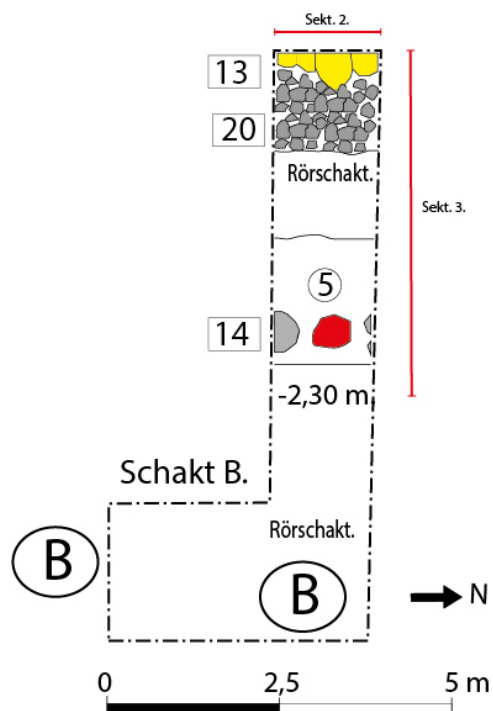
Kontext 17. Gråsvart, fet, kompakt, melerad, gulfläckig, svart lera med stort inslag av småsten samt röda tegelfragment. Tegelfragmenten har inte samma karaktär som handslaget tegel och är förmodligen sentida/tidigmodernt. Kontext 17 tolkas vara ett utlagt utjämnings/bärlagerlager till den sentida gatunivån (kontext 32) och kan möjligtvis vara samma kulturlager som kontext 15, 1, 18, 33 och 34.

Kontext 18. Brungrå, kompakt, melerad, fet och grusig lera med rikligt inslag av röda tegelfragment, måttliga mängder träkol och småsten. Kontext 18 tolkas vara ett utjämningslager och skulle möjligtvis kunna vara en variation av kontext 1, 15, 17, 33 och 34.

Kontext 19. Gråsvart, halvlucker, finkornig, fuktig, halvfet, sandig humös lera. Med inslag av träkol, små röda tegelprickar och fynd av enstaka skärvor av yngre rödgods och östersjökeramik. Kulturlagret tolkas vara en äldre markhorisont/odlingslager.

Kontextbeskrivning till schakt F

Kontext 34. Gråsvart, finkornig, osorterad, fet, fuktig och kompakt lerhaltig kulturjord med inslag av rött handslaget tegel i storlekarna från tegelkross till större tegelbrockor. Kulturlagret hade även inslag av kalkbruk, träkolsprickar, enstaka sten i knytnävsstorlek. I kontexten framkom 2 st skärvor yngre rödgods, en med datering kring 1500-tal den andra med datering kring 1600- 1800-tal. Den breda dateringen på keramiken från kontexten tyder på att det är ett omrört lager som har lagts ut som utjämning. Det kan rent av vara så att det rör sig om bärlagret till den tidigare gatunivån, kontext 32 och att det är en variation av kontext 1, 15, 17, 18 och 33.

Schakt B.

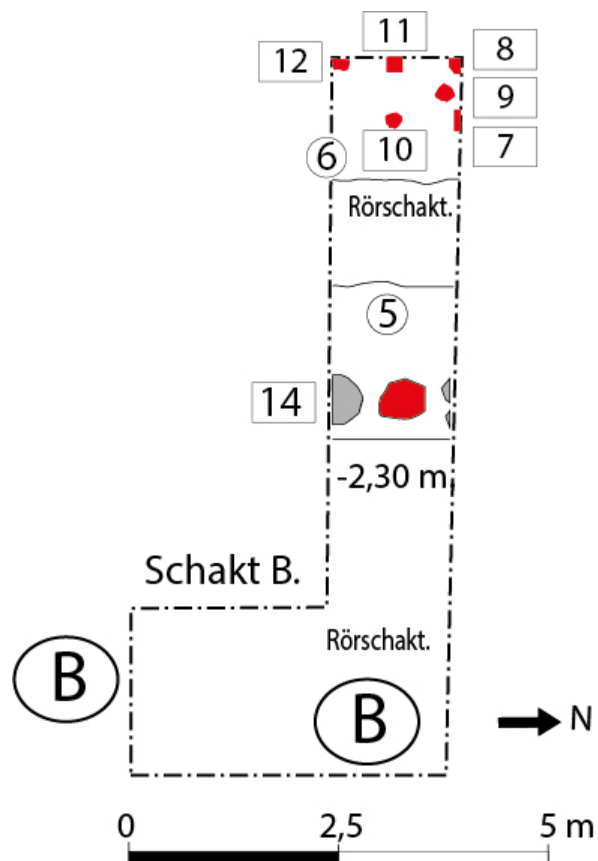
Plan över schakt B, sektion 2 och 3 är markerade med en röd linje ett B i en cirkel markerar nutida gatubrunnar och syllstensrad 13 är markerat med gult.

Kontext 5. Kulturlagret består till ca 80% av tegelfragment samt knytnävsstora natursten. Mellan stenarna dokumenterades en gråbrun, fuktig, finkornig, mager och lucker siltig sand med inslag av trä, djurben, enstaka träkol och linser av gödsel. Kontexten tolkas vara ett utfyllnadslager för att höja marknivån i området.

Kontext 13. Syllstensrad. Se sektion 3 för utförligare information.

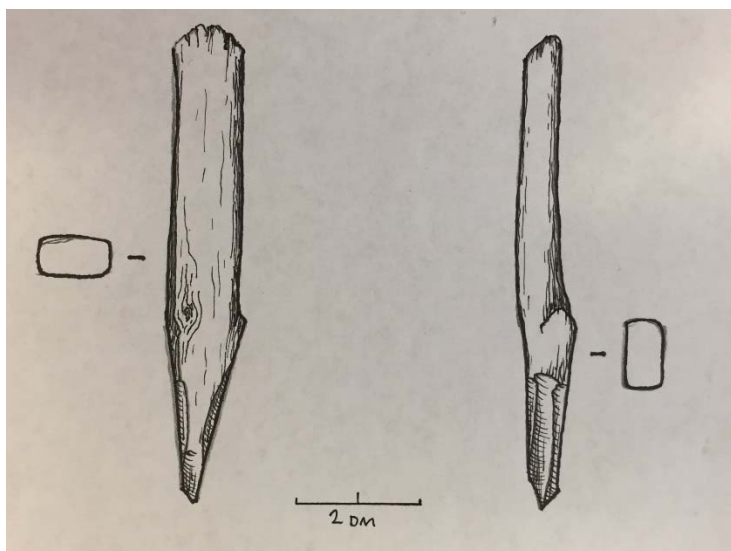
Kontext 14. Syllstensrad, En sten som försvann under schaktningen är markerad med rött. För mer ingående information se sektion 3.

Kontext 20. Stenläggning bestående av natursten i knytnävsstorlek och tegelkross.

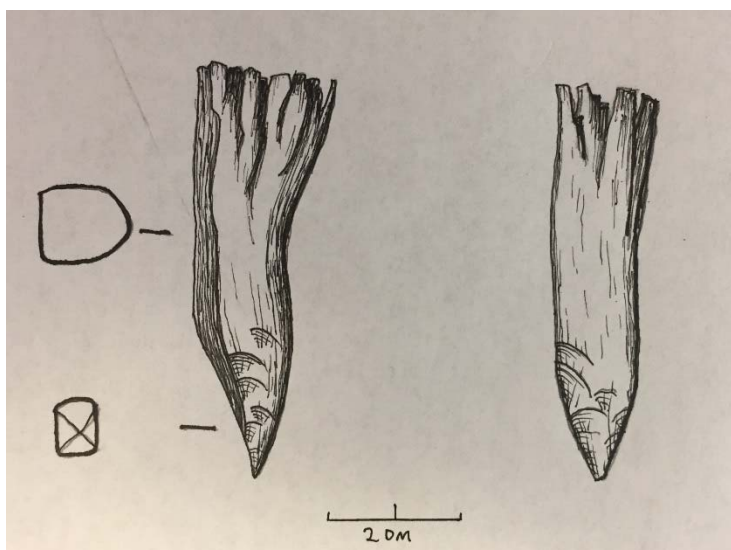

Plan över stolpar.

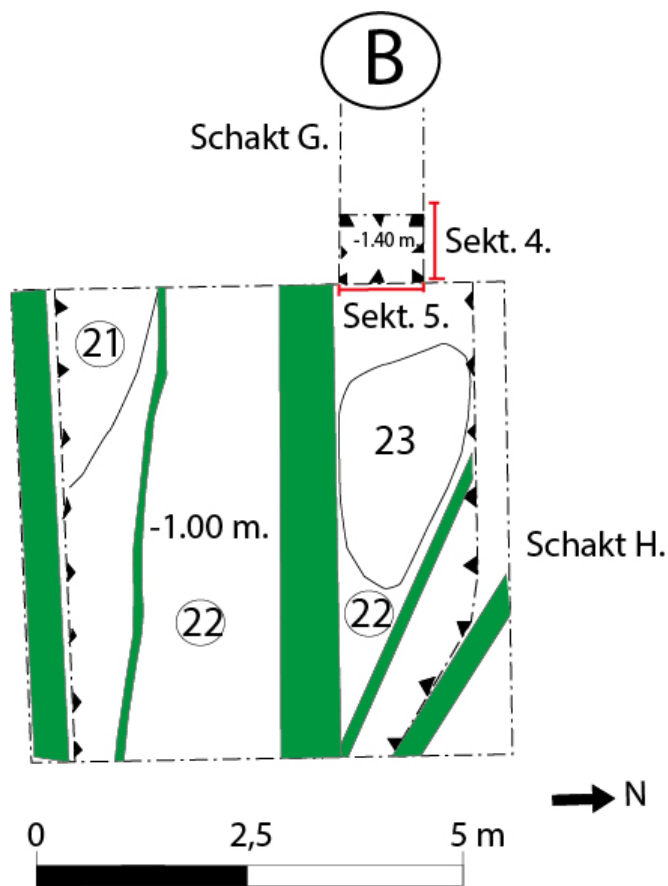
Stolparna 7-12 i västra änden av schakt B påträffades på ca 1,40 m djup och var nedslagna i moränlera (kontext 6) som framkom på ca 1,70 m djup. Endast stolparna 9 och 10 plockades upp, de andra fick sitta kvar i schaktväggen.

Stolpe 9 hade en flat profil, spetsad i ena änden och satt nerkörd i moränleran.

Stolpe 10 hade en rundare profil, var tillspetsad och satt även den nerkörd i moränlera.

Schakt G och H.

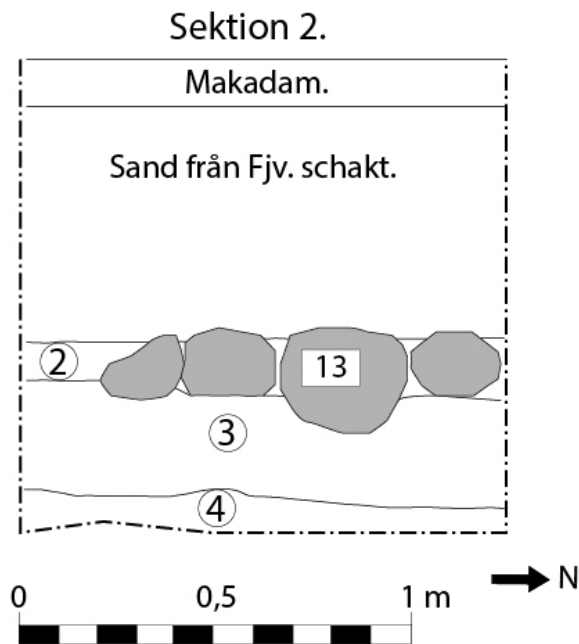
Schakt H var en planteringsgrop i Mårtenstorgets sydvästra hörn, schakt G grävdes för ett dräneringsrör som ledde till en dagvattenbrunn. Moderna rör och ledningar är markerade i grönt och sektionerna med en röd linje.

Kontext 21. Svartgrå, lerigt, något torrt, något smuligt, med inslag av kalkbruk, tegel, småsten, bränd lera och kol. I kulturlagret påträffades spik, slagg och enstaka nedbrutna träfragment. Lagret börjar torka ut och brytas ner. Kulturlagret tolkas vara ett ca 0,20 m tjockt raseringslager. Vissa fynd hade en vertikal orientering, vilket tyder på att kulturlagret ackumulerats vid en snabb händelse exempelvis dumpning.

Kontext 22. Ca 0,60 m mäktigt gråsvart brandlager med stor del raseringsmassor bestående av fragment av storstenstegel, munk och nunnetegel, småsten, hårt gult kalkbruk med träkol i, sekundärbränt tegel och rikligt med träkol.

Kontext 23. Gråsvart, fet, något lös, flakig konsistens, fuktig, finkornig och sandig lera. Med inslag av små kalkbitar, bränd lera, enstaka tegelfragment, djurben, fiskben och avfall från ben och hornhantverk. Fyndmässigt framkom ett stycke stengods.

Bilaga 2. Sektionsritningar.

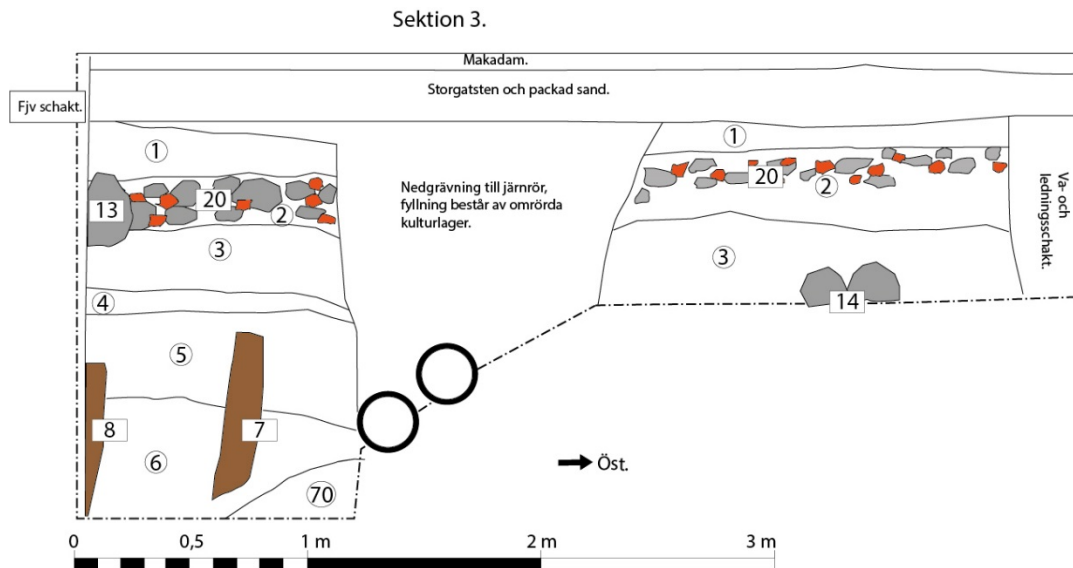
Schakt B västra sektion 2.

Kontext 4. Ca 0,08 m tunt, grårött, kompakt, torrt, osorterat, grovkornigt lager av små natursten och tegelfragment, grus och möjligtvis kalk, En möjlig tolkning är att det rör sig om en hårdgjord yta som fungerat som ett enklare golv. Det kan även vara så att det rör sig om en horisont i det underliggande kulturlagret (se kontext 5 i sektion 3).

Kontext 3. Brungrå, något kompakt, finkornig, fuktig fet, lera med inslag av gödsel, organiskt material som pinnar, kvistar, näver, ben och träkol. Kulturlagret tolkas vara ett utjämningslager för att höja marknivån. I kontexten påträffades yngre rödgods samt en mässingsnål.

Kontext 2. Grå, grovkornig, fuktig, kompakt, mager sand som varit sättilager för stenläggning 13 och 20.

Kontext 13. Syllstensrad

Schakt B sektion 3.

Kontext 70. Beige, mjuk, grovkornig, fuktig moränlera.

Kontext 6. Gråblå, fet, mjuk, finkornig och fuktig moränlera med inslag av enstaka grus och småsten.

Kontext 7 och 8. Spetsade stolpar som sitter nerkörda i moränleran (kontext 6).

Kontext 5. Kulturlagret består till ca 80% av tegelfragment samt knytnävsstora natursten. Mellan stenarna dokumenterades en gråbrun, fuktig, finkornig, mager och lucker siltig sand med inslag av trä, djurben, enstaka träkol och linser av gödsel. Kontexten tolkas vara ett utfyllnadslager för att höja marknivån i området.

Kontext 4. Gråröd, torr, kompakt, grovkornig ca 0,08 m tunn horisont bestående av småsten och tegelfragment. Kontexten tolkas vara en hårdgjord yta som kan ha fungerat som ett enklare golv. Kontext 4 skulle möjligtvis kunna höra samman med syllstensrad 14.

Kontext 3. Brungrå, något kompakt, finkornig, fuktig fet, lera med inslag av gödsel, organiskt material som pinnar, kvistar, näver, ben och träkol. Kulturlagret tolkas vara ett utjämningslager för att höja marknivån.

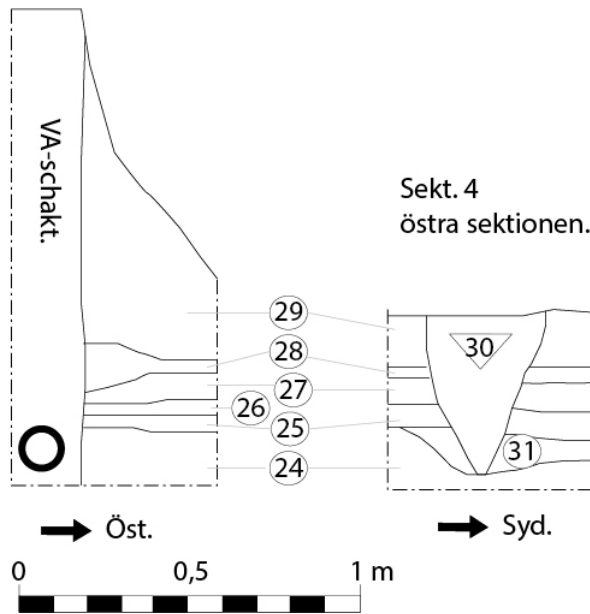
Kontext 13. Syllstensrad.

Kontext 20. Enklare stenlagd yta, bestående av knytnävsstora naturstenar samt tegelfragment.

Kontext 2. Grå, grovkornig, fuktig, kompakt, mager grusig sand. Kulturlagret utgör ett sätt och bärlager till stenläggning 20 och 13.

Kontext 15. Brungrå kompakt, grovkornig, torr, halvfet, grusig lera. Stort inslag av småsten och knytnävsstora stenar, fragment av handslaget rött tegel, enstaka fragment av äldre fönsterglas, djurben, enstaka slagg. Fynd av sentida glasflaska, rödgods samt ett järnrör. Kulturlagret består av blandade massor som lagts ut som bärlager och utjämning för den sentida gatunivån (kontext 32). Kulturlagret påträffades under stora delar av undersökningsytan och kom i andra schakt att benämnas kontext 15, 17, 18, 33 och 34.

Sekt. 5
norra sektionen.

Schakt G sektion 4 och 5.

Kontext 24. Gråbrun, något fuktig, något kompakt, finkornig, homogen, något fet sandig lerig silt. Rikligt med klumpar med organisk karaktär, träkolsprickar och enstaka småsten, tegel saknades i kulturlagret. Kontexten tolkas vara en äldre marknivå.

Kontext 25. Gulvit, fuktig, lucker, mager, finkornig, homogen sand, utan inslag av några andra komponenter. Skulle möjligtvis kunna vara resterna efter sättsand till en stensatt golvyta.

Kontext 26. Rödbrun, fuktig, smetig, mjuk, finkornig, homogen siltig kulturjord. Kontext 26 har stort inslag av organiskt innehåll så som halm, kvistar och gödsel. Inga andra komponenter påträffades i kontexten.

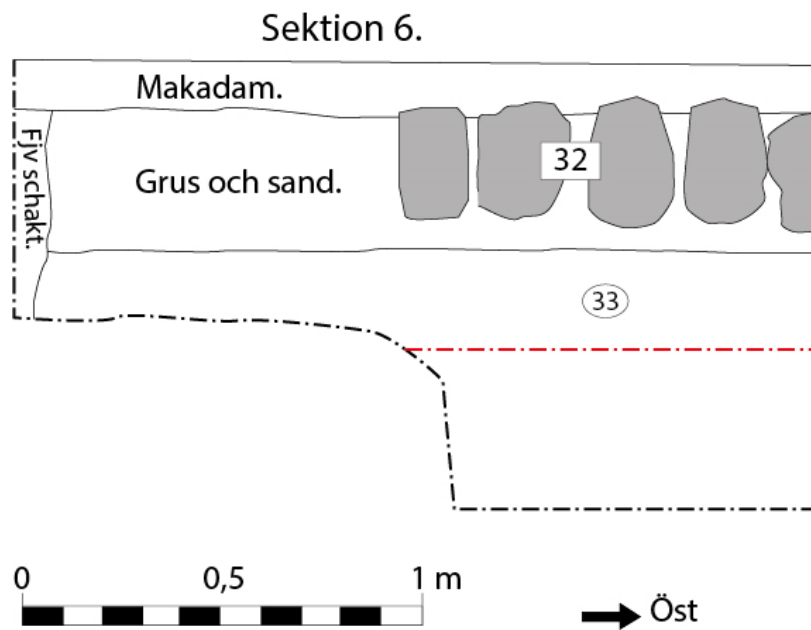
Kontext 27. Gråsvart, fuktig, smetig, fet, homogen finkornig, lerig sand med rikligt inslag av träkol. Kontexten tolkas vara ett utlagt brandlager.

Kontext 28. Beige, kompakt, ren moränlera, utlagt till ett lergolv.

Kontext 29. Gråsvart, omrört, heterogent, torr, något fet, kompakt, sandig lera. Rikligt inslag av kol, enstaka tegelfragment, kalkfläckar, småsten, utjämningslager/påförd äldre markhorisont.

Kontext 30. Fyllning av spetsigt stolphål som liknar kontext 29 till karaktären med inslag av skörbränd sten.

Kontext 31. Rödbrun, fuktig, smetig, mjuk, finkornig, homogen siltig kulturjord. Kontext 31 har stort inslag av organiskt innehåll så som halm, kvistar och gödsel. Inga andra komponenter påträffades i kontexten.

Schakt E Norra sektion 6.

Kontext 33. Svartbrun, fuktig, blandad kornstorlek, kompakt, fet, grusig lera med tegelfragment och småsten. Inslag av enstaka ben, träkol och skärvor av yngre rödgods. Kulturlagret tolkas vara bärlager till stenläggning 32, och då samma som kontext 1, 15, 17, 18, 33 och 34.

Kontext 32. Tidigare stensatt gatunivå av storgatsten, med en sentida datering.

Fyndlista

Fyndnummer	Kontext	Material	Sakord	Formtyp	Undertyp	Del	Antal	Vikt, g.
1	3	Brons	Nål					<1
2	1	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Trebensgryta	buk	1	9
2	1	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Fat	buk	1	6
2	1	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Trebensgryta	mynning	1	7
2	1	Lera	Pipskaft			Skaft	1	4
3	2	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Trebensgryta	fot	1	47
3	2	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Trebensgryta	buk	2	23
3	2	Keramik	Kärl	Stengods, Siegburg	Krus	buk	5	48
4	4	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Oidentifierad	buk	1	9
5	5	Keramik	Kärl	Svartgods, jydepotta	Oidentifierad	buk	2	6
5	5	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Trebensgryta	lyftanordning - mynning	1	4
5	5	Keramik	Kärl	Yngre rödgods, odefinierat	Oidentifierad	mynning - hals	1	10
6	20	Keramik	Kärl	Äldre rödgods, odefinierat	Kanna	botten	1	13

Arkeologiska arkivrapporter från Lund har övergått i serien Kulturmiljörapporter fr.o.m. 2013.
I serien Kulturmiljörapporter har utgivits:

2018

- 2018:1 Kv. Klockaren 19, Dalby. Fornlämning 40:1, Dalby socken, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2017. Mattias Karlsson.
- 2018:2 Falsterbo 2:25 – Kyrkogatan, Falsterbo. Fornlämning 15, Falsterbo socken, Vellinge kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2016. Ivan Balic.
- 2018:3 Fjärrvärme mm i Lunds kommun, Skåne. Arkeologiska förundersökningar 2012-2013. Aja Guldåker.
- 2018:4 Hunehals borg, Hanhals 4:31, fornlämning Hanhals 71:1, Hanhals socken, Kungsbacka kommun, Halland. Forskningsundersökning 2016.
- 2018:5 Kv Toppen 14, Lund. Fornlämning 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2017. Aja Guldåker.
- 2018:6 Kv Gråbröder 16, Lund. Fornlämning 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2015. Ivan Balic.
- 2018:7 Coyetgården och Stinsbostaden i Åkarp, Staffanstorps och Burlövs kommuner, byggnadsdokumentation 2017-2018. Henrik Borg och Carita Melchert
- 2018:8 Kv Domkyrkan 2 – Krafts torg, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2015-2016. Gertie Ericsson.
- 2018:9 Innerstaden 2:1 - Stortorget, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2015. Gertie Ericsson
- 2018:10 Arkeologisk utredning steg 1 inför fördjupad översiktsplan för Lund Sydväst (Källby), Lunds kommun, Skåne län. 2017. Jan Kockum och Johan Wallin.
- 2018:11 Kv Brunius 18, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk kontroll/undersökning 2016. Gertie Ericsson.
- 2018:12 Kv Tegnér 1, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2015 och geoteknisk undersökning 2016. Gertie Ericsson.
- 2018:13 Lunds domkyrka, kv Domkyrkan 1, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Geoteknisk undersökning 2016. Gertie Ericsson.
- 2018:14 Dalby 90:1, fornlämning Dalby 40:1, Dalby socken, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2018. Jan Kockum.
- 2018:15 Svanelucky 3, Astrografhuset, Lunds kommun, Antikvarisk medverkan 2015-2018. Carita Melchert och Erik Blomqvist.
- 2018:16 Galgevängen 1:20, S:t Jörgens park, fornlämning Lund 50, Lunds stad och kommun, Skåne län, arkeologisk undersökning 2016. Jan Kockum.
- 2018:17 Södra stambanan, delen Flackarp-Arlöv, Uppåkra socken, Burlöv och Staffanstorps kommuner, Skåne län. Arkeologisk utredning och förundersökning 2016. Ivan Balic.
- 2018:18 Kv Föreningen 16, kv Universitetet 1, kv Domkyrkan 1 och kv Historiska Museet 1, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Jan Kockum.
- 2018:19 Innerstaden 2:1 - Nygatan, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2017. Krister Kåm Tayanin.
- 2018:20 Kv Städet 10, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Jan Kockum.
- 2018:21 Kv Sankt Mikael 16, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Geoteknisk undersökning 2018. Aja Guldåker.
- 2018:22 Döbeln 8, Krognoshuset, Lund, Lunds kommun. Antikvarisk förundersökning 2018. Carita Melchert.
- 2018:23 Kv Sankt Måns 21, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Geoteknisk undersökning 2018. Aja Guldåker.
- 2018:24 Fastigheten Innerstaden 2:1, Mårtenstorget, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Jan Kockum.
- 2018:25 Fastigheten Sandby 67:1 Byskolan, fornlämning Södra Sandby 93:1, Södra Sandby, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Jan Kockum.
- 2018:26 Höör kyrka, Höör socken, Höörs kommun, Skåne. Antikvarisk medverkan 2018. Carita Melchert.
- 2018:27 Tegnér 1, Allmogehallen, Kulturen. Vårdprogram och underhållsplan 2017. Erik Blomqvist.

Tidigare nummer kan rekvireras från Kulturen, Kulturmiljöavdelningen
Telefon: 046-350406
E-post: arkeologi@kulturen.com

- 2018:28 Kv. Källan 10, fornlämning 175:1 (Lilla Råby), Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2018. Mattias Karlsson.
- 2018:29 Oppmanna 4:16, Kristianstad kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2018. Erik Blomqvist.
- 2018:30 Ängsö slottspark-Ängsö Gård 2:1, fornlämning 4:1, Ängsö sn, Västerås kommun, Västmanlands län. Trädgårdsarkeologisk utredning 2018. Aja Guldåker.
- 2018:31 Margretedalsområdet. Tullbommen 1, Margretedal 1–4 samt innerstaden 5:5, 5:7, 5:18 och delar av 2:1, Lund, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk utredning 2018. Stefan Larsson.
- 2018:32 Fjälkinge kyrka, Fjälkinge pastorat, Lund stift, Kristianstad kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2017-2018. Carita Melchert.
- 2018:33 S:t Peter 28, Ekska huset, Lund, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2018. Carita Melchert.
- 2018:34 Skegrie 14:11, Skegrie mölla, Trelleborg, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2018. Erik Blomqvist
- 2018:35 Kv Sankt Mikael 6, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2017. Jan Kockum.
- 2018:36 Skegrie 14:11, Skegrie mölla, Trelleborg, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2018. Erik Blomqvist
- 2018:37 Mölleberga kyrka. Arkeologisk vindsstädning och byggnadsarkeologisk undersökning av tornet 2018. Mölleberga kyrka, Uppåkra församling, Lunds stift. Gunilla Gardelin.
- 2018:38 Vapenhuset, Södra Sandby. Vapenhuset 2, 3, 4, 5, samt del av Sandby 67:2, fornlämning Södra Sandby 93:1, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2018. Stefan Larsson.
- 2018:39 Historiska museet 1, fornlämning 73, Lund, Lunds kommun, Skåne län, Schaktningsövervakning 2018. Stefan Larsson.
- 2018:40 Värpinge 17:26 och 18:1. Fornlämning 156:1, Lund, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2015. Johan Wallin.
- 2018:41 Innerstaden 2:1 - Mårtenstorget, Lund. Fornlämning 73:1, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2016. Krister Kåm Tayanin.